

I. Karatović, D. Trošelj*

DUBINSKA ANALIZA POSLOVANJA I ZAŠTITA NA RADU

UDK 331.45/48:65.012
PRIMLJENO: 12.1.2007.
PRIHVACENO: 7.8.2007.

SAŽETAK: Kvalitetne i sadržajne informacije imaju vrlo važno mjesto u procesu odlučivanja. Pristup objektivnim i nepristranim informacijama moguć je provedbom postupka detaljne analize poslovanja svih aspekata poduzeća poznatijeg kao dubinska analiza poslovanja. Ovaj rad ukratko prikazuje razloge za provedbu postupka analize poslovanja poduzeća, sudionike, sam postupak i faze kroz koje se provodi s posebnim težištem na zaštitu na radu. Premda je briga o radnicima još uvijek nedovoljno primijenjen obrazac ponašanja poslodavaca, nije upitno da provedba sustava zaštite na radu, odnosno briga o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu pridonosi, kako stabilnosti, tako i razvoju poslovanja. Zaštita na radu predstavlja nedjeljivi aspekt poslovanja i kao takva sastavni je dio izvješća o poslovanju poduzeća koji može ukazati na propuste i nedostatke u provedbi pravila zaštite na radu i posljedice koje mogu nastupiti.

Ključne riječi: dubinska analiza poslovanja, zaštita na radu

UVOD

Dubinska analiza poslovanja (engl. due diligence) označava detaljno upoznavanje, preispitivanje i vrednovanje svih aspekata poslovanja poduzeća uključivo procjenu koristi, obveza i odgovornosti vezanih uz potencijalne investicije u poduzeće ili određivanje smjernica njegovog budućeg razvoja. Provodi se u cilju ispitivanja relevantnih aspekata prošlog, sadašnjeg i predviđivog budućeg poslovanja. Dubinskom analizom poslovanja provjerava se trenutno stanje i potencijal poduzeća.

U modernoj ekonomiji tržište kapitala zahtijeva transparentnost svih poslovnih aktivnosti te gotovo svaka transakcija u poslovanju zahtijeva cjelovitu dubinsku analizu poslovanja neovisno o tome s kojim ciljem se postupak provodi.

U cilju određivanja smjernica budućeg razvoja, dubinska analiza poslovanja temelj je za cjelovito i realno sagledavanje pozicije i stanja poduzeća.

Izvješće o dubinskoj analizi poslovanja poduzeća (engl. due diligence report) odličan je izvor objektivnih i nepristranih informacija o poduzeću. Svrha i cilj dubinske analize poslovanja je osigurati razumljiv i jasan pregled poslovanja i vrijednosti poduzeća kao pomoć u njegovoj procjeni. Dubinska analiza poslovanja provodi se kao sigurnosni proces kako ne bi došlo do namjernog ili nenamjernog pogrešnog informiranja potencijalnih kupaca, poslovnih partnera, vlasnika, dioničara, ulagača i drugih zainteresiranih strana. Iz tog razloga investitor neovisno istražuje, provjerava i utvrđuje informacije o predmetnom poslodavcu.

Sudionici dubinske analize poslovanja obično su prodavatelj (vlasnik), kupac, trgovačko društvo čija se vrijednost i potencijal ispituje, te poslovni savjetnici. To je proces koji iziskuje aktivnost, vrijeme i troškove, pa ga se mora provesti što brže

* Ivana Karatović, dipl. ing., Državni Inspektorat RH, Ul. grada Vukovara 78, 10000 Zagreb, Dijana Trošelj, dipl. ing., Agram Certus d.o.o., 10000 Zagreb.

Slika 1. Dubinska analiza poslovanja

Figure 1. The due-diligence

kako ne bi ometao redoviti posao. U praksi obično traje od nekoliko tjedana do nekoliko mjeseci. Za učinkovitu i brzu dubinsku analizu poslovanja posebno su važni pripremljenost, iskustvo i organiziranost svih sudionika, posebice savjetnika.

Tijekom analize poslovanja otkriva se mnoštvo podataka strankama izvan poduzeća i potrebno je maksimalno zaštititi njihovu povjerljivost. U tom smislu moguće je preuzimanje obveze povjerljivosti od kupaca, uskraćivanje određenih podataka, kao i traženje dopuštenja za ugovore koji se mogu vidjeti samo uz dopuštenje druge strane.

POTREBA PROVOĐENJA DUBINSKE ANALIZE POSLOVANJA

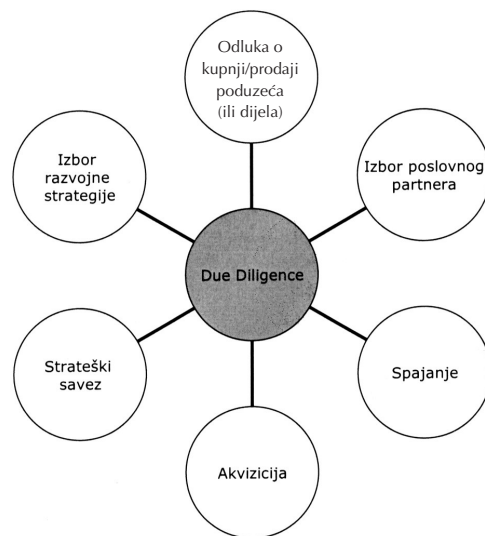
Potreba provođenja dubinske analize poslovanja proizlazi iz strateških odluka suvremenog menadžmenta ako se radi o:

1. odluci o kupnji, odnosno prodaji dijela ili cijelog poduzeća (utjecaj na formiranje ili korigiranje cijene-vrijednosti poduzeća, pa čak i odluku: kupiti ili ne predmetno poduzeće, odnosno njegov dio)
2. izboru poslovnog partnera u smislu praćenja i zadovoljenja očekivanja (predstavnništva, distributeri-reference, profil kupaca ili dobavljača)
3. spajanju, akviziciji, ulasku u strateški savez

4. ili izboru razvojne strategije
- daljnje širenje poslovne aktivnosti uz zadržavanje dosadašnjeg razvoja
 - uvodenje strateškog partnera
 - koncentriranje, diferencijacija, diversifikacija
 - prodaja tvrtke.

POSTUPAK I FAZE DUBINSKE ANALIZE POSLOVANJA

Sam postupak i provođenje analize poslovanja obavlja se po fazama koje moraju biti dobro organizirane i koordinirane, njihov se opseg i akcent može mijenjati sukladno potrebi i situaciji.

Slika 2. Potreba provođenja dubinske analize poslovanja

Figure 2. The need for due diligence

Za dobro provođenje dubinske analize poslovanja potrebna je koordinacija multidisciplinarnih i visokospecijaliziranih timova stručnjaka na koje se prenose pojedini dijelovi ovlasti i odgovornosti menadžmenta, što analiza poslovanja čini jednim od najkompleksnijih i najsloženijih postupaka u procesima spajanja i akvizicija.

Gotovo nikad ne postoji potpuna sigurnost da u naizgled „zdravim“ i dobrostojećim tvrtkama nema problema stvorenih namjerno ili nenamjerno, niti je moguće zakonskom regulativom ili nekim općim pravilima analizirati sva poduzeća na isti način. Međutim, svakako je korisno i potrebno znati opće smjernice kako postupati i za čime tragati kad se trebaju donositi odluke poput provedbe uvijek riskantnih spajanja i akvizicija.

No, moguće je izvršiti njihovu osnovnu podjelu na:

- 1. Pripreme** – provode ih prodavatelj, savjetnici i uprava poduzeća. U ovoj se fazi prikupljaju, sistematiziraju i pregledavaju dokumenti društva koji se potom pohranjuju u tzv. «data room» (sobu podataka), posebno određen prostor u kojem će se provoditi glavina procesa;
- 2. Prikupljanje podataka** – za cjelovitu analizu potrebno je prikupiti službena izvješća, ugovore (aktualne, obvezujuće), te se upoznati s organizacijom poduzeća i rukovoditeljima.

Podaci koji su predmet analize:

- izvadak iz sudskog registra, obavijest o razvrstavanju poslovnog subjekta prema NKD-u (statistika), statut poduzeća

- bilanca stanja, račun dobiti i gubitka, statistički izvještaj
 - bon 1, bon 2
 - ugovori o radu za sve radnike, kreditima, jamstvima, prenesenim i preuzetim pravima, aktualni komercijalni ugovori i druga prava i obveze
 - opseg i stanje materijalne i nematerijalne imovine
 - organizacijska struktura, sistematizacija radnih mjesta
 - intervjui rukovodećih kadrova;
- 3. Analiza pravnih rizika** – postojeći sporovi, ugovori o radu, stanje i provedba zaštite na radu i zaštite okoliša, odštetni zahtjevi radnika i kupaca;
- 4. Financijska analiza** – analiza zaduženja, rizici, stanje imovine, prihodi, troškovi, zalihe; novčani tokovi, kapitalizacija i reklamacije;
- 5. Komercijalni aspekti:**
- analiza industrije
 - određivanje tržišne pozicije
 - analiza kupaca, dobavljača, konkurencije
 - SWOT analiza (snage, slabosti, prilike, prijetnje)
 - PEST analiza (politika, ekonomija, sociologija, tehnologija)
 - istraživački i razvojni projekti;
- 6. Tehnički aspekti** – analiza tehničkih i tehnoloških uvjeta, aktualnost tehnologije i sredstava rada, učinkovitost organizacije rada, kolanje materijala i tehničko proizvodne dokumentacije, službe razvoja i kontrole;
- 7. Izvješće** – rezultat cjelokupne analize, sintetizirani i sistematizirani podaci te procjena vrijednosti poduzeća i mogućnost razvoja. Ako se radi o javnim ponudama dionicama, snimanje poslovanja je opsežno i detaljno kako bi poslužilo kao osnova za izradu prospekta.

ASPEKTI DUBINSKE ANALIZE POSLOVANJA

U cilju sveobuhvatne analize i pregleda poslovanja poduzeća, pregled poslovanja provodi se pomoću nekoliko aspekata koji moraju biti zastupljeni. No, moguća je artikulacija pojedinih aspekata ovisno o konkretnoj situaciji.

Analizu poslovanja moguće je promatrati pomoću ovih aspekata: financijski, pravni, komercijalni, operativni i transakcijski.

Financijska analiza poslovanja

Svrha financijske analize poslovanja je osigurati razumljiv i jasan pregled financijske pozicije poduzeća koja će pomoći u njegovoj procjeni. Namjera financijskog izvještaja je razumijevanje poslovanja, procjena financijskog položaja društva i osiguranje osnove za procjenu poslovanja.

Provodi se kako bi se procijenilo poslovanje poduzeća koje se kupuje ili s kojim se spaja. Procjena poslovanja temelji se na analizi proteklih razdoblja, ali se procjenjuje i njihova projekcija u ukupni budući rezultat novostvorene cjeline.

Pravna analiza poslovanja

Svrha pravne analize poslovanja je pregledati pravno ustrojstvo društva, zakonski okvir njegovog djelovanja, te napraviti preporuke za ključne elemente koji će biti uključeni u pravne i zakonske dokumente, a koji su vezani ili pak utječu na poslovanje poduzeća. Pravni ustroj društva, njegov statut i interni akti trebaju se analizirati uz davanje preporuka o poboljšanju. Ovaj se aspekt odnosi na osiguranje od eventualnih sudskih sporova nakon provedene kupnje ili spajanja s poduzećem. Provodi se kako bi se minimizirali mogući pravni problemi analizom postojećih pravnih sporova (njihova zakonska osnovanost i novčana vrijednost) i analizom suglasnosti poslovanja druge strane sa zakonskim propisima.

Komercijalna analiza poslovanja

Sadrži podatke o načinu obavljanja djelatnosti, proizvodima ili uslugama, cijenama, dobavljačima, kupcima kao i radnicima, njihovom broju, plaćama i naknadama. Komercijalnim snimanjem poslovanja dubinski se analiziraju menadžment, organizacijska struktura društva i položaj društva na tržištu.

Operativna analiza poslovanja

Podrazumijeva provjeru operativnih sposobnosti tvrtke, odnosno traganje za znacima slabe unutrašnje kontrole. Osnovna je zadaća identificirati ključnu (opipljivu i neopipljivu) imovinu, te identificirati prijetnje toj imovini (rutinske i nerutinske).

Transakcijska analiza poslovanja

Odnosi se na splet financijskog, pravnog i komercijalnog snimanja poslovanja, odnosno na provedbu namjere u djelo. U procesu akvizicije ili spajanja, analiza poslovanja predstavlja izbjegavanje i uočavanje svih zamki koje sa sobom donose različiti propisi, zakoni, računovodstvena pravila. Otežavajuća je okolnost što je ovaj dio analize poslovanja najmanje poznat menadžerima koji, uglavnom, cijeli proces vođenja spajanja prepuštaju stručnjacima za to područje. Iako je to pozitivno za cijeli proces, menadžment bi morao aktivno nadzirati tijek događaja.

ASPEKTI I KORISTI DUBINSKE ANALIZE POSLOVANJA U ZAŠTITI NA RADU

Vezano za zaštitu na radu, tehnički je aspekt dubinske analize poslovanja svakako najznačajniji za sigurnost na radu u užem smislu, odnosno zadovoljenje zahtjeva sigurnosti objekata za rad, radnog prostora i opreme za rad.

Zadovoljenjem tehničkih zahtjeva sigurnosti i organizacijom zaštite na radu, zadovoljen je i pravni aspekt dubinske analize poslovanja vezan uz sigurnost, a koji predstavlja usklađenost sa zakonskim zahtjevima. Nesukladnosti sa zakonskim zahtjevima odražavaju se na financijski aspekt, a predstavljaju izloženost novčanim kaznama. Komercijalni aspekt predstavlja imidž i sliku poduzeća koje ulaže u zdravlje i sigurnost svojih radnika. Osim toga, zadovoljenje zahtjeva sigurnosti uvjet je za dobivanje poslova u Europskoj uniji.

Koristi dubinske analize poslovanja u zaštiti na radu su višestruke - snimka stanja zaštite na radu označava cjelovitu i detaljnu analizu, omogućuje prepoznavanje stanja zaštite i uočavanje propusta u strukturama i procesima na svim razinama. Uočavanje propusta i nedostataka omogućuje predlaganje korektivnih mjera, te označava početak procesa uvođenja i poboljšanja sustava sigurnosti. Cjelovito upravljanje sigurnošću pretpostavka je za donošenje politika sigurnosti i zaštite zdravlja radnika, a edukacija i osiguranje odgovarajućeg osposobljavanja radnika zaokružuju proces upravljanja sigurnošću. Poduzeće treba ustanoviti i održavati postupke za trajno prepoznavanje opasnosti, ocjenjivanje rizika i poduzimanje potrebnih korektivnih i kontrolnih mjera.

PRIMJER IZ PRAKSE

U veljači 2006. započet je proces dubinske analize poslovanja u svrhu određivanja dugoročnog razvoja u jednom zagrebačkom poduzeću čija je osnovna djelatnost proizvodnja uredskog namještaja.

Između ostalih aspekata dubinske analize, provedeno je i snimanje stanja zaštite na radu, a koje je obuhvatilo:

- analizu objekta za rad, radnog prostora, opreme za rad
- provođenje osnovnih pravila zaštite na radu
- provođenje posebnih pravila zaštite na radu
- analizu stanja dokumentacije i evidencija iz područja zaštite na radu.

U prikazanoj analizi nedostaju podaci o zaštiti od klimatskih i atmosferskih štetnosti kao i opasnih radnih tvari.

Rezultati snimanja stanja zaštite na radu u predmetnom poduzeću prikazani su tablično.

Tablica 1. Analiza provođenja osnovnih pravila zaštite na radu**Table 1. Analysis of the implementation of the basic occupational safety rules**

Redni broj	Osnovno pravilo zaštite na radu	Analiza stanja	Usklađenost sa zahtjevima (da/ne)
1.	Opskrbljenost sredstava rada zaštitnim napravama		
	Strojevi i uređaji u svakom trenutku moraju biti u ispravnom stanju	Skinuta zaštita sa cirkulara	ne
2.	Osiguranje od udara električne struje		
	Opasnost od dijelova pod naponom, opasnost od električnog luka	Ispitivanje strojeva i uređaja nije provedeno	ne
3.	Sprečavanje nastanka požara i eksplozija		
3.1.	Projektiranje zgrade sukladno propisima iz zaštite od požara	Zgrada je projektirana i izgrađena sukladno propisima	da
3.2.	Odgovarajući broj i raspored sredstava za gašenje požara	Ne postoji procjena opasnosti od požara i tehnoloških eksplozija	ne
3.3.	Plan evakuacije i spašavanja	Ne postoji	ne
4.	Osiguranje potrebne radne površine i prostora		
	Osiguranje potrebne površine i prostora	Sukladno Pravilniku o radnim i pomoćnim prostorijama	da
5.	Osiguranje potrebnih putova za prolaz, prijevoz i evakuaciju		
5.1.	Obilježavanje transportnih putova	Transportni putovi su uredno označeni	da
5.2.	Obilježavanje evakuacijskih putova	Evakuacijski putovi nisu označeni	ne

Tablica 2. Analiza provođenja posebnih pravila zaštite na radu

Table 2. Analysis of the implementation of special occupational safety rules

Redni broj	Posebno pravilo zaštite na radu	Analiza stanja	Uskladenost sa zahtjevima (da/ne)
1.	Poslovi s posebnim uvjetima rada		
1.1.	Rukovanje strojevima na mehanizirani pogon na kojima postoje mehaničke opasnosti	Radnici na predmetnim poslovima nemaju odgovarajuću stručnu spremu i važeća uvjerenja o zdravstvenom stanju i psihičkoj sposobnosti	ne
1.2.	Rukovanje samohodnim strojevima na mehanizirani pogon (rukovanje viličarom)	Radnik na predmetnom poslu ima odgovarajuću stručnu spremu, ali nema važeće uvjerenje o zdravstvenom stanju i psihičkoj sposobnosti	ne
1.3.	Rukovanje kotlovcima i kompresorom	Radnik na predmetnim poslovima ima odgovarajuću stručnu spremu, ali ne i važeća uvjerenja o zdravstvenom stanju i psihičkoj sposobnosti	ne
2.	Osposobljavanje radnika		
2.1.	Stručno osposobljavanje	Radnici na radnim mjestima rukovanje viličarom i rukovanje zračnim kompresorom stručno su osposobljeni	da
2.2.	Osposobljenost radnika za rad na siguran način	Svi radnici nisu osposobljeni za rad na siguran način sukladno važećim propisima	ne
3.	Osobna zaštitna sredstva		
3.1.	Opskrbljenost osobnim zaštitnim sredstvima	Za sve radnike osiguran je dovoljan broj i odgovarajuća vrsta osobnih zaštitnih sredstava (rukavice, štitnici za uši, naočale, zaštitna odijela i obuća), ali ih ne koriste	ne
3.2.	Održavanje osobnih zaštitnih sredstava	Ne postoji redovna kontrola stanja osobnih zaštitnih sredstava	ne
4.	Obavješćavanje radnika		
4.1.	Znakovi zabrane, obveze, opasnosti ili upozorenja	Na potrebnim mjestima ne nalaze se odgovarajući znakovi i upozorenja, dostupni i vidljivi	ne
4.2.	Pisane upute	Na potrebnim mjestima ne nalaze se odgovarajuće pisane upute za ispravnu uporabu strojeva, uređaja i alata na hrvatskom jeziku	ne
5.	Način obavljanja poslova		
5.1	Način obavljanja poslova	Radnici obavljaju poslove sukladno pravilima rada na siguran način, ali nisu u potpunosti otklonjeni napori izazvani nefiziološkim položajem	ne

Tablica 3. Evidencije iz područja zaštite na radu**Table 3. Occupational safety records**

Redni broj	Naziv dokumenta, evidencije	Stanje dokumenata i evidencije
1.	Glavni projekt iz kojeg je vidljiva primjena osnovnih pravila zaštite na radu	Proizvodni pogon je izgrađen sukladno Pravilniku o radnim i pomoćnim prostorijama
2.	Evidencija o ispitivanju radne okoline (izvješća, uvjerenja)	Ispitivanja radne okoline su provedena 5/2004.
3.	Evidencija o upućivanju i uvjerenja o radnoj sposobnosti radnika	ne
4.	Evidencija o radnicima osposobljenim za rad na siguran način	ne
5.	Evidencija o radnicima raspoređenim na poslove s posebnim uvjetima rada	ne
6.	Evidencija o ispitivanju ispravnosti električnih instalacija	Ispitivanje instalacija provedeno je u 7/2005.
7.	Evidencija o ispitivanju strojeva i uređaja s povećanim opasnostima	ne
8.	Evidencija o ozljedama na radu i profesionalnim bolestima (zapisnik, prijava, obavještenje, godišnji izvještaj)	Evidentirana i uredna prijava ozljede na radu
9.	Evidencija o opasnim tvarima koje se upotrebljavaju	ne
10.	Procjena opasnosti na radnim mjestima	ne
11.	Elaborat o postavljanju znakova sigurnosti	ne
12.	Pravilnik o zaštiti na radu	ne
13.	Plan evakuacije i spašavanja	ne
14.	Upute o postupanju u slučaju požara	ne
15.	Upute za siguran način izvođenja radnih postupaka	ne
16.	Upute o načinu uporabe sredstava rada na siguran način	ne
17.	Upute o načinu uporabe strojeva i uređaja s povećanim opasnostima	ne
18.	Upute o rukovanju opasnim tvarima	ne
19.	Upute o uporabi osobnih zaštitnih sredstava	ne
20.	Knjiga nadzora iz područja zaštite na radu	ne
21.	Knjiga unutarnjeg nadzora nad primjenom pravila zaštite na radu	ne

NALAZ

Prema provedenoj analizi stanja zaštite na radu u predmetnom trgovačkom društvu i sukladno prikazanim rezultatima te analize, može se zaključiti da su učinjeni propusti u svim segmentima zaštite na radu. Bez obzira na suvremeno projektiran, građen i održavan poslovni objekt, modernu opremu, strojeve i uređaje, proizvodni proces se ne može smatrati sigurnim jer nisu zadovoljene osnovne pretpostavke sigurnog rada.

Prije svega, rad se obavlja u objektu za koji nije ishođena uporabna dozvola, te se ne može smatrati objektom sigurnim za rad, bez obzira na poštovanje odredaba Pravilnika o radnim i pomoćnim prostorijama vezanim uz projektiranje i gradnju predmetnog objekta. Broj i uređenje sanitarnih prostorija zadovoljava potrebe i većeg broja radnika, a radne su prostorije ugodno i zdravo radno okruženje. Propust je načinjen u neodvajanju i neobilježavanju prostorija u kojima je zabranjeno pušenje, kao i prostorije gdje je pušenje dopušteno.

Ispitivanje mikroklimе i fizikalnih štetnosti u radnim prostorijama izvršeno je u svibnju 2004. te je sukladno propisima potrebno provesti ponovo ispitivanje u roku ne duljem od dvije godine. Sva do sada provedena ispitivanja instalacija, uređaja i postrojenja vezana su uz tehničku (građevinsku) ispravnost objekta.

Budući da ispitivanje strojeva, uređaja i alata nije provedeno, oni ne posjeduju propisana uvjerenja o ispravnosti te se kao takvi ne smiju upotrebljavati u radnim procesima. Prilikom uviđaja u proizvodnom pogonu, primijećeno je da je uklonjena zaštitna naprava sa cirkulara. Dakle, direktno je ugrožena sigurnost radnika koji rade na stroju, a što je prema Kaznenom zakonu u slučaju nesreće sankcionirano i kaznom zatvora jedne do tri godine.

Evidencije i dokumentacija iz područja zaštite na radu ne postoje i potrebno ih je formirati sukladno propisima. To se posebno odnosi na označavanje i rukovanje opasnim radnim tvarima.

U cilju zbrinjavanja ozlijeđenih radnika u slučaju nesreće, potrebno je osposobiti bar jednog radnika u smjeni za organizaciju i pružanje prve pomoći, a za što treba osigurati sanitarni materijal.

Predložene mjere zaštite na radu treba provesti žurno, tim više što je krajem siječnja 2006. došlo do nesreće na radu koja je rezultirala ozljedom radnika. Također je potrebno provesti osposobljavanje za rad na siguran način radnika koji nisu pohađali potrebna osposobljavanja. Ta se potreba odnosi i na radnike koji su raspoređeni na druga radna mjesta od onih za koje su bili osposobljavani, jer je osposobljavanje vezano isključivo za radno mjesto na koje je zaposlenik raspoređen.

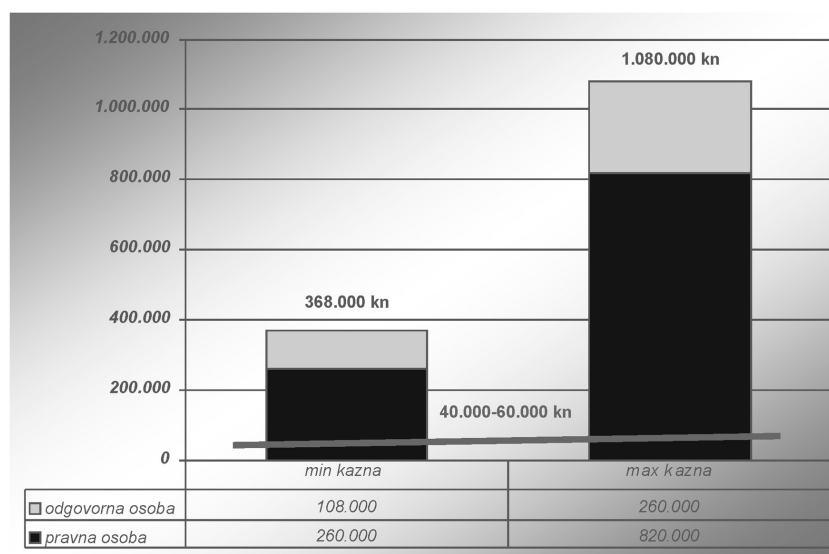
S obzirom na vrstu djelatnosti i visok rizik od prvenstveno mehaničkih opasnosti, a koje često rezultiraju teškim ozljedama, *hitno je potrebno provesti postupak procjene opasnosti na radnim mjestima*, a koji će značajno utjecati na provedbu i određivanje konkretnih mjera zaštite na radu.

Kvalitetan unutarnji nadzor i stvaranje pozitivnih radnih navika radnika prvenstveno vezano za rad na siguran način i primjenu osobnih zaštitnih sredstava smanjit će preostali rizik od nastanka nezgode i nesreće, a čak i u slučaju nastanka nezgode, bitno će smanjiti njezine moguće posljedice.

Sukladno važećim propisima i s obzirom na rizik u djelatnosti ovog trgovačkog društva, ugovoren odnos o obavljanju poslova zaštite na radu s trgovačkim društvom ovlaštenim za obavljanje poslova zaštite na radu značit će pomak prema ostvarenju veće sigurnosti kojoj svaki savjestan poslodavac teži.

Stavljajući u korelaciju propuste u provođenju mjera zaštite na radu i Zakonom o zaštiti na radu predviđene kazne za svaki pojedini propust, kumulativno poduzeću kao pravnoj osobi prijete kazna između 260.000,00 kn i 860.000,00 kn, dok je za odgovornu osobu pravne osobe moguća kazna u rasponu 108.000,00 kn do 260.000,00 kn. Ukupan iznos mogućih kazni kreće se između 368.000,00 kn i 1.080.000,00 kn, dok se potrebno ulaganje za provođenje mjera zaštite na radu i usklađenje sa zakonskim zahtjevima kreće između 40.000,00 kn i 60.000,00 kn.

Omjer moguće kazne i potrebnog ulaganja u zaštitu na radu nedvojbeno upućuje na nužnost ulaganja i njegovu ekonomsku opravdanost, dok je vrijednost zaštite zdravlja radnika financijski nemjerliva, ali ima jak humani i socijalni značaj.

Slika 3. Omjer mogućih kazni i potrebnog ulaganja u zaštitu na radu
 Figure 3. Ratio of penalties and required investments in occupational safety

ZAKLJUČAK

Dubinskom analizom zaštite na radu unutar snimanja poslovanja identificiraju se propusti u provedbi i organizaciji zaštite na radu, kao i problemi i njihovi uzroci koji koreliraju s predviđenim zakonskim kaznama čime postaju mjerljivi, te u konačnici financijski utječu na ukupnu vrijednost poduzeća. Također, "Due Diligence Report" je u slučaju nezgode na radu bitan dokument koji dokazuje dobru volju uprave u smislu poduzetih mjera u cilju podizanja razine sigurnosti svojih radnika. Uz procjenu opasnosti, izvještaj je temelj za donošenje politika sigurnosti te daje smjernice za daljnje aktivnosti na području sigurnosti.

Vezano za pravni aspekt, dubinska analiza poslovanja znači razumijevanje, evaluaciju i korak ka poštovanju propisa i zakonskih odredbi veza-nih uz zaštitu na radu, dok financijski predstavlja investiranje u prevenciju nezgoda na radu i smanjenje mogućih troškova kao posljedica nepoštovanja zakonske regulative. Komercijalni aspekt daje pozitivan učinak na imidž poduzeća i njegovu reputaciju, a tehnički vodi ka suvremenom i sigurnom radnom okruženju.

Nezadovoljavajući se samo formom i ispunjenjem osnovnih zahtjeva sigurnosti, već ulažući i

investirajući osim u povećanje proizvodnje, i u sigurnost svojih radnika i organizaciju zaštite, moderna poduzeća imaju sve predispozicije svojim radnicima stvoriti sigurno i ugodno radno okruženje.

LITERATURA

Buble, M. et al: *Strateški menadžment*, Sinergija, Zagreb, 2005.

Kiš, D.: Znanstveni pristup analizi rizika radnog mjesta u procjeni opasnosti, *Rad i sigurnost*, 6, 2002., str. 235-253.

Marović, F. i dr.: *Zakon o zaštiti na radu s komentarom*, ZIRS, Zagreb 2004.

Štefan, V.: *Zbirka propisanih i drugih evidencija, isprava i izvještaja iz zaštite na radu, zaštite od požara i prve pomoći*, IPROZ, Zagreb, 2003.

Tipurić, D.: *Strateški savezi*, Sinergija, Zagreb, 2002.

Weihrich, H.: *Menadžment*, MATE, Zagreb, 1994.

Zakon o zaštiti na radu, N.N., br. 59/96., 94/96., 114/03.

DUE DILIGENCE AND OCCUPATIONAL SAFETY

SUMMARY: Reliable information is the key element in the decision-making process. Access to objective and unbiased information is possible by conducting a detailed analysis of all aspects of a company's business, known as the due diligence. The paper briefly outlines the reasons for the due diligence, the participants, the method and the stages, with special accent on occupational safety. Care for employees is still not a typical pattern of behaviour for employers, but there is no question that occupational safety and health protection contribute to the stability and growth of a company. Occupational safety is an integral aspect of any business and, as such, it constitutes part of the business report that may indicate omissions and misapplication of the safety regulations and their consequences.

Key words: *due diligence, occupational safety*

*Professional paper
Received: 2007-01-12
Accepted: 2007-08-07*